

PB-PP|B
BELGIE(N)-BELGIQUE

Erkenningsnummer

P808144

DE KLAROEN

**TIJDSCHRIFT VAN DE
KONINKLIJKE MAATSCHAPPIJ DER EX-ONDEROFFICIEREN
VAN DE KRIJGSMACHT
AFDELING OOSTENDE**

VERENIGING OPGERICHT IN 1887

Verschijnt trimestrieel

Nr 3 / jul – aug - sep / 2021

Via afgiftekantoor Oostende 1

Bij adreswijziging of foute adressering:

Het juiste adres zenden aan het Secretariaat.

Verantwoordelijke uitgever: E. COENYE, Nieuwlandstraat 27, 8400 Oostende
Secretariaat: P. PAUWELS, J. Peurquaetstraat 18 b1, 8400 Oostende.
Penningmeester: P. PAUWELS, J. Peurquaetstraat 18 b1, 8400 Oostende
Europese overschrijving : Iban : BE42 0000 1469 1254 – BIC : BPOTBEB1
Kon. Mij. Ex-onderofficieren. J. Peurquaetstraat 18 b1, 8400 Oostende
Website : <http://www.ex-ooffr.be>

Rouwcentrum Jim RAES

Begrafenissen - Crematies - Funerarium - Voorafregelingen

RAES, uitvaartzorg voor mensen... door mensen.

- * Persoonlijke uitvaartverzorging sedert 1936**
- * *Uitvaartverzorgers Jim & Leo RAES helpen U persoonlijk***
- * *Privé funerarium met 4 rouwkamers en aula met 80 zitplaatsen***
- * *Grootste keuze in zijden bloemstukken***

Slachtersstraat 23

8400 Oostende

0474/205600

059 / 330 007

jim.raes@telenet.be

85 jaar persoonlijke service maken het verschil....

DE KLAROEN

KONINKLIJKE MAATSCHAPPIJ DER
EX-ONDEROFFICIEREN

van de Krijgsmacht

AFDELING OOSTENDE

35ste JAARGANG

Nr 3/2021

Driemaandelijks informatieblad: jul – aug – sep

138ste UITGAVE

Website : <http://www.ex-ooffr.be>

Contactadres : secretariaat@ex-ooffr.be

Secretariaat:

Pauwels Pierre

J.Peurquaetstraat 18 bus 1

8400 Oostende

059 50 24 74

Redactie :

Possenier Gilbert

Paul Orbanpromenade 4 bus

0003

8620 Nieuwpoort

058 23 27 44

Inhoud

	<u>Blz.</u>
1. Inhoud.....	1
2. Voorwoord	2
3. Secretariaat (mededelingen, leden, gelukwensen	2
4. Voor uw agenda – Activiteiten.....	3
5. 55-plussers voelen zich vitaler dan jongeren	4
6. Redenen om te verluchten.....	5
7. De moeilijke start van de Belgische Koninklijke Marine	6
8. Oostkantons in 1944	14

Voorwoord

Beste vrienden,

Het overlegcomité heeft beslist om vanaf 9 juni 2021 een reeks versoepelingen op de coronamaatregelen toe te passen. De versoepelingen beïnvloeden het sociaal contact.

Mits de nodige veiligheidsvoorwaarden mag de binnenhoreca terug open.

We zullen overleg plegen met de eigenaars van 't Koninginnehof om onze activiteiten terug te kunnen starten op 9 september 2021. Door de onzekere situatie waarin we ons bevonden, was het onmogelijk om plannen te maken de voorbije maanden.

Ik wens jullie toch nog een mooie zomer toe en hopelijk tot weldra.

De voorzitter

Secretariaat

HOE LID WORDEN VAN ONZE VERENIGING?

Gewezen onderofficieren van de Krijgsmacht, (beroeps, toegevoegd, tijdelijk of dienstplichtigen) kunnen lid worden van de Koninklijke Maatschappij der Ex-onderofficieren, afdeling Oostende.

Vraag het formulier "Aanvraag tot Lidmaatschap" aan het secretariaat, secretariaat@ex-ooffr.be, bij één der bestuursleden of via internet <http://www.ex-ooffr.be>

Europese overschrijving : Iban : BE42 0000 1469 1254 – BIC : BPOTBEB1
Pauwels Pierre, P. J. Peurquaetstraat 18 / b1 , 8400 Oostende.

Het lidmaatschap bedraagt :

- 10 euro: voor effectieve leden (gehuwd of samenwonend).
- 10 euro: voor sympathisanten.
- 7 euro: voor weduwen.

Koninklijke Maatschappij der Ex-onderofficieren van de Krijgsmacht, afdeling Oostende Secretariaat: Jules Peurquaetstraat 18 bus 1, 8400 Oostende.

Nieuwe leden

942. VANSTEENKISTE PETER

943 DESCHEPPER GILBERT

Hartelijk welkom in onze vereniging

Gelukwensen

JOSEPH GOES en VAN HOECK JOSINE huwden in 1956.

Nu 65 jaar later vierden ze hun briljanten huwelijksjubileum op 28 april 2021.

OVERLIJDEN.

De heer CLAEYS ROGER

Echtgenoot van GRUNEWALD MARIE-LOUISE

Geboren te Oostende op 17 februari 1937

Overleden te Oostende op 13 april 2021

Langs deze weg, biedt de Koninklijke Maatschappij der ex-onderofficieren, afdeling Oostende haar innige deelneming aan de familie.

Agenda.

Onder voorbehoud worden volgende activiteiten gepland vanaf september 2021

Donderdag 09 sep 2021

- verwelkoming door de voorzitter
- verslag en mededelingen
- Quiz -Robert Dhondt
- koffietafel en tombola

Donderdag 21 okt 2021

- verwelkoming door de voorzitter
- verslag en mededelingen
- Reis per cargoschip van Guadeloupe naar Martinique – Geert Van de Velde
- koffietafel en tombola

Zaterdag 13 nov 2021

Koningsdag 2021

Donderdag 09 dec 2021

- verwelkoming door de voorzitter
- verslag en mededelingen
- Reis in de winter van China naar Siberie - Geert Van de Velde
- koffietafel en tombola

ETENTJES + ONTSPANNIG:

20 SEP – 18 OKT – 08 NOV – 29 NOV - 20 DEC.

BESTUURSVERGADERING:

03 SEP – 01 OKT – 05 NOV – 03 DEC.

LEDENVERGADERING:

09 SEP – 21 OKT – 09 DEC.

NIEUWJAARSRECEPTIE 2022 : nog te bepalen

KONINGS DAG: 13 november 2021.

55-plussers voelen zich vitaler dan jongeren

Hoe ouder we zijn, hoe frisser we ons voelen. 55-plussers voelen zich véél vitaler dan jongeren. Dat blijkt uit jongste gezondheidsenquête van het Wetenschappelijk Instituut voor de Volksgezondheid. «Met de herfst van ons leven in zicht doen we wat ons echt energie geeft», zeggen experts.

SLECHTS 1 OP DE 6 VLAMINGEN HEEFT OPTIMALE LEVENSENERGIE

Hoeveel levensenergie heeft de Vlaming?

Om daarop een antwoord te krijgen, stelde het Wetenschappelijk Instituut voor de Volksgezondheid Scienscan 4.300 Vlamingen de vraag: 'Hoe vaak voelde u zich de afgelopen vier weken levenslustig?' Maar ook: 'Hoe vaak had u veel energie, voelde u zich uitgeput en was u moe?' Wat blijkt? We voelen ons almaar minder energiek. Waar de vitaliteitsscore in 2004 nog 67,4 op 100 bedroeg, was die in 2018 nog 63,4. Slechts één op de zes Vlamingen heeft naar eigen zeggen een "optimale levensenergie". 14 jaar eerder was dat nog één op de vier.

Lege batterij

Opvallend: de actieve bevolking— tussen 25 en 54 jaar jong — scoort beduidend minder goed wat betreft levenstevredenheid, psychisch welbevinden en levensenergie dan 65- tot 74-jarigen. Een deel van de verklaring ligt volgens psychologen bij 'werkstress'. Uit de Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2019 bleek nog dat 840.000 Vlaamse werknemers problemen heeft die te maken hebben met psychische vermoeidheid. Meer dan de helft (50,4%) zegt geen 'werkbare job' te hebben. «Door glijdende uren en thuiswerk is de grens tussen werk en privé vervaagd, waardoor het in het hoofd van de werknemer nog maar zelden echt rustig wordt», weet arbeidspsycholoog Sara De Gieter (VUB). «Ons brein heeft die rust absoluut nodig, want anders loopt de figuurlijke batterij echt wel leeg.» Burn-outs zijn dan ook een gevolg van het onvermogen om mentaal te recupereren.

Dokter Luc Swinnen, gespecialiseerd in werkstress, volgt De Gieter. «Als jongere hebben we allemaal een reeks ambities: carrière maken, een huis (ver)bouwen, een gezin stichten, kinderen opvoeden, sociale contacten onderhouden... Men komt 's avonds laat thuis, schrokt halsoverkop iets binnen, zorgt voor de kinderen, om vervolgens voor het scherm te eindigen. Gezond eten, 8 uur slapen, 10.000 stappen per dag: het komt er allemaal niet van.» En energie krijg je er al helemaal niet door.

Work-lifebalance

«Voor een 55-plusser zijn de meeste van die zorgen voorbij. Hij weet ook dat de herfst van het leven nadert: het pensioen lonkt aan de horizon, de eerste kleinkinderen komen eraan en er worden volop plannen gesmeed», weet Swinnen. De arbeidsethos wordt vanzelf wat minder, het hoeft allemaal zo fel niet meer. De drang om te 'leven' primeert.» Swinnen doelt daarmee op de 55-plusser die veel meer dan vroeger reist, evenementen bezoekt en contacten met vrienden onderhoudt. Psycholoog Koen Lowet treedt hem hierin bij: «De vrijetijdsbesteding van de 55-plusser is anders: hij richt zich meer op wat hij leuk vindt, op wat hem energie geeft. Hij schakelt over op een andere work-lifebalance, eventueel door gebruik te maken van arbeidsduurvermindering om meer tijd met familie door te brengen.»

Geluksstoffen

Gevolg: dubbel zoveel 75-plussers dan min 55-jarigen beschikken overeen 'optimale levensenergie*', zo blijkt nog uit de Gezondheidsenquête. Lowet wijst op de toenemende levensverwachting, die nu al 82,3 jaar bedraagt en op het gegeven dat we ook langer gezond blijven. Dat is nu gemiddeld al meer dan 64 jaar. «Daardoor kunnen we lichamelijk langer genieten van activiteiten. Wandelen en fietsen zijn enorm in. Actief bezig zijn geeft ook energie, wat ons langer vitaler houdt» En het zorgt voor de aanmaak van endorfines — geluksstoffen — verklaart de psycholoog.

Nog dit: met een gemiddelde Vlaamse vitaliteitsscore van 63,4 voelen we ons wel nog duidelijk vitaler dan onze landgenoten in Brussel (55,7) en Wallonië (55,1).

Niet alleen een dagelijkse portie licht is goed voor je gezondheid, ook een dosis frisse lucht zou tot je basisgezondheidspakket moeten behoren. Laat de lucht binnen in je winterse huis en trek er zelf regelmatig op uit.

REDENEN OM TE VERLUCHTEN

In een huis gebeurt van alles: er wordt gekookt, geslapen, er leven huisdieren, ... kortom: er wordt geleefd. Dit zorgt voor een uitstoot van CO₂, vocht en een mix van geuren en stoffen die in je huis blijven hangen en tot verschillende klachten kunnen leiden. Zo stapelt het vocht zich snel op in een slecht verlucht huis, wat kan leiden tot schimmelgroei. Mensen (en dieren) ademen CO₂ uit. Dat gas blijft in je huis hangen, samen met andere schadelijke stoffen, zoals koolstofmonoxide, vluchtige organische stoffen die vrijkomen uit (bouw)materialen, poetsproducten, geurstokjes en -kaarsen, of extra huisstofmijt van dieren.

Een slecht verluchte omgeving kan zo zorgen voor klachten als hoofdpijn, ademhalingsproblemen en allergieën.

VERLUCHTINGSTIPS

Door regelmatig te verluchten zorg je voor verse zuurstof in huis en dat vervuilde lucht weg kan. Verlucht een kamer dus zeker nadat je er lange tijd bent geweest, zoals bijvoorbeeld je slaapkamer na een nacht slapen. Verlucht ook als je voor extra vocht in huis hebt gezorgd, zoals door een douche te nemen, te koken of de was te doen. Zet je raam liever een kwartiertje wagenwijd open dan een hele dag op een kiertje. Zo vermijd je dat de temperatuur in je huis onder de 15 graden daalt, wat weer kan zorgen voor condensatie en op termijn vochtproblemen.

Hoe vaak je je huis moet verluchten, hangt af van verschillende factoren: de ligging, de isolatie, de ventilatie, temperatuurverschillen, de grootte van de ramen, enz. Een goede gewoonte is bijvoorbeeld om je huis elke dag een kwartiertje te verluchten als je thuis komt van het werk. Herhaal het verluchten regelmatig genoeg en combineer uitgebreid verluchten waar mogelijk ook met een goede standaardventilatie in je huis.

BUITEN IS BETER

Hoe guur het weer ook is, laat je in de winter niet verleiden om alleen maar binnen te zitten. Elke dag minimum een half uurtje echte buitenlucht is belangrijk voor je lichaam. Een frisse winterwandeling helpt niet alleen om je luchtwegen gezond te houden, maar ook om je stress te beheersen. Je bloeddruk en je hartslag op een gezond peil te houden en om je gemoed te verlichten.

De moeilijke start van de Belgische Koninklijke Marine (1830-1834)

In september 1830 liep de revolutie op haar laatste benen, België is onafhankelijk, de Belgen dringen de Nederlanders met veel inzet terug tot aan de huidige grens. Deze laatsten trekken zich in de laatste twee fel verdedigde bolwerken: Antwerpen en Maastricht. Daarenboven bevindt zich op de Schelde nog steeds een machtig Nederlands eskader, dat de toegang tot onze kust afsluit en elke handelsactiviteit belemmert. Bovendien bezit België geen enkel schip meer: Nederland had immers de volledige vloot van de Nederlanden opgeëist, hoewel die op de kosten van beide landsgedeelten gebouwd was. Men moest dringend reageren, te meer daar Antwerpen gebombardeerd werd door onze broeders uit het Noorden die zich in de citadel hadden teruggetrokken.

Op 15 januari 1831 stelde het jonge Congres voor 250.000 florijnen te besteden aan de oprichting van een nationale Marine. Dit bescheiden budget werd voor een deel gebruikt voor de constructie van twee brigantijnen, elk met vier kanonnen van 24 en twee korte scheepskanonnen van 36, die zouden gebruikt worden voor de verdediging van de Kust en de binnenwateren. De eerste schepen (25m lang en 6 m breed) worden Congrès en Les Quatre Journées gedoopt. Ze werden gebouwd op de scheepswerf van Boom, onder leiding van J.Fleury-Duray, Luitenant-kolonel van de Burgerwacht.

In juni 1831 beslist regent Surllet de Chokier vier tweemasters - kanonneerboden te bouwen, elk met vier kanonnen van 24.

De Hollanders waren de plotse ontwikkeling van onze nationale Marine niet gunstig gezind en beslisten zich meester te maken van de twee brigantijnen die te Boom lagen. De twee steamers onder bevel van Kapitein Koopman worden van op de oevers onder vuur genomen. Als vergelding neemt de Bataafse Kapitein te Rupelmonde vier vaartuigen van de Belgische Koopvaardijvloot in beslag. De Hollandse pers kraait victorie en verkondigt met veel misbaar dat de Belgische vloot is buitgemaakt.

De toenmalige verantwoordelijken zijn razend. We moeten helaas weer het onderspit delven. Inderdaad, de eerste twee kanonneerboden en de nieuwe, bijna afgewerkte brigantijnen is een droevig lot beschoren. Ze zijn slecht gebouwd en slecht bewapend en zullen nooit goede diensten bewijzen. De start is dus weinig hoopgevend. De rekrutering van zeelui blijft erg moeilijk. De minister van Oorlog denkt er weliswaar aan een speciaal korps op te richten dat uit twee compagnieën van 100 zeelui zou bestaan. Maar in de praktijk leidt het project slechts tot de aanwerving van enkele tientallen mannen te Antwerpen. Uiteindelijk bepaalt een besluit van 27 april 1832 dat te Antwerpen een Compagnie Zeelui moet worden gevormd van 119 mannen, officieren inbegrepen. Luitenant-ter-zee Schockeel krijgt commando over onze eerste vloot. Maar wat kan hij beginnen tegen de Nederlandse eskaders, die met hun 2218 kanonnen heer en meester zijn ter zee?

Om een einde te maken aan de aanwezigheid van de Bataven in Antwerpen, besliste Koning Leopold I in die periode het leger in te schakelen om de Nederlanders terug te dringen tot in hun geliefde polders. Frankrijk en Groot-Brittannië zijn verrast en vrezen dat het conflict zich zal uitbreiden tot geheel Europa. Ze eisen dan ook een vredelievende oplossing en manen België en Nederland aan voor 2 november 1832 de gebieden te ontruimen die hen niet zijn toegekend door het Congres van Wenen in 1815.

België aanvaardt het voorstel, maar onze vijanden weigeren categorisch met als gevolg dat een Frans leger naar België gestuurd wordt. Ons leger moet ermee tevreden zijn, deze operaties louter als toeschouwer bij te wonen.

Toch nemen Vaandrig- ter- zee Van den Broecke en enkele Belgische zeelui deel aan elk treffen en elke schermutseling tussen de Fransen en de Nederlanders. Bij deze gevechten krijgen onze bondgenoten al snel de overhand. De Commandant van de citadel Antwerpen wordt verdreven en capituleert wanneer bij geen enkel middel meer heeft om zich te verdedigen. Kapitein Koopman, Commandant van de zeemachtdivisie geeft het bevel al zijn vaartuigen te verbranden en tot zinken te brengen. Na een laatste vluchtpoging geeft hij zich samen met zijn zeelui over. Op 31 december geeft Frankrijk Antwerpen terug aan België. De gezonken kanonneerboten worden gelicht en opnieuw bewapend.

Ondanks het optreden van onze zeelui bij de herovering van Antwerpen, is de regering nog steeds niet overtuigd van het nut van een officiële zeemacht. We moeten wachten tot begin 1834 om de Schelde voor eerst te verlaten en uiteindelijk op zee te varen.

Leven en dood van de Koninklijke Marine

(1834 - 1862)

Begin 1834 bestond onze vloot uit veertien vaartuigen, waaronder de befaamde brigantijnen Le Congrès en Les Quatre Journées plus zeven Hollandse kanonneerboten die waren opgekalefaterd en herbewapend door de officieren van onze Koninklijke Marine. Het personeel bestond in die periode uit 500 man. Hun voornaamste bezigheid was het beschermen van onze haringvissersvloot. Toch waagde de Koninklijke Marine zich toen voor het eerst buiten de Scheldemonding en op volle zee. Vanaf 1834 wou men de jonge matrozen de beginselen van de grote zeemaneuvres bijbrengen. Een nieuw tijdperk was aangebroken.

De regering wou de buitenlandse handel terug op peil brengen. De civiele reders wilden liever niet het risico nemen hun schepen te verliezen bij de pogingen om de trans-Atlantische verbindingen te hervatten. Maar enkele van onze leiders hadden een uitstekend idee. De staat voorzag de handelsschepen, waarmee aan exotische kusten handelsposten werden opgericht, van een volledige gevoede en betaalde bemanning. Het bleek een goed initiatief te zijn. Onze handelsbetrekkingen met de kolonies werden hersteld en de bemanning kon zich eindelijk oefenen in ware omstandigheden en op volle zee. Er vonden verschillende expedities plaats naar Alger, Tunis, Malta enz.

Koning Leopold I steunde deze initiatieven voluit, om zo de overzeese handel uit te breiden. Maar zijn inspanningen werden evenmin gewaardeerd als later die van zijn zoon Koning Leopold II. Telkens weer werd hij gedwarsboomd door de pers en de aarzelende regering. In 1838 en 1839 werd de Koninklijke Marine over twee havens verdeeld. Een gedeelte bleef in Antwerpen en de twee brigantijnen verhuisden naar Oostende.

In 1840 scheen de weinig rooskleurige situatie van de Koninklijke Marine te verbeteren. De regering stelde inderdaad voor drie vaartuigen te bouwen, twee brikken en een korvet en dit voor het indertijd vrij aardige bedrag van 1.012.000 fr. Onze koopvaardijsschepen hadden immers zo snel mogelijk bescherming nodig, vooral als ze zich waagden aan de ontginning van de Zuid-Amerikaanse kusten. Het kwam niet zelden voor dat ze aangevallen en zelfs vernietigd werden door piraten. De Franse en Engelse vloot bleven hiervan gespaard. Enkele kleinere en onbeschermd landen moesten aan dergelijke praktijken het hoofd bieden. Dit risico zette natuurlijk een domper op het enthousiasme van de Belgische reders. We beschikten slechts over 130 schepen voor lange omvaart, hoewel er eigenlijk bijna 3000 nodig waren om onze producten uit te voeren. Van de drie voorziene schepen werd er geen enkel gebouwd. Men beperkte zich tot de aankoop van een 200 ton zware en aanvankelijk voor fruithandel uitgeruste schoener van de Antwerpse haven. De oorspronkelijke besteller weigerde het schip aan te nemen omdat het zware

constructiefouten vertoonde. Dit schrok de regering niet af. De schoener werd ter ere van onze Koningin Louise Marie gedoopt.

De Louise Marie die onder bevel stond van Luitenant-ter-zee Eyckolt, bijgestaan door de Luitenants-ter-zee tweede klasse Vanhaverbeke en Godtschalk, voerde enkele bewakingsopdrachten uit bij de visvangst rond IJsland en de Faroëreilanden. Maar het duurde niet lang eer de schoener ook andere taken toegewezen kreeg. Hij moest de handelsvloot beschermen, instaan voor de reddingsdiensten, officiële vertegenwoordigers vervoeren en vooral de zeven wereldzeeën afschuimen op zoek naar de handelsposten of voor onze vorst zo dierbare koloniale factorijen. Zo opende België een factorij in Santo Thomas, aan de Golf van Honduras in Zuid-Amerika. Op 6 januari 1842 ging daar een prospectieploeg van de Louise Marie aan land. Later zeilden de schoener en nog twee andere koopvaardij schepen, de Theodore en de Ville de Bruxelles met talrijke kolonisten aan boord naar wat men al te vlug Nieuw België was gaan noemen. In 1856 volbracht de Louise Marie haar laatste reis. De enkele jaren eerder gebouwde brik Duc de Brabant, het boegbeeld van onze marine, kwam op de Schelde aan een roemloos einde als testdoel voor onderzeemijnen. Alle zeelieden werden definitief ontslagen en op 11 april 1862 verklaarde Minister Charlier Rogier : de Belgische Regering verzaakt, ondanks het feit dat ze er een voorstander van was, aan een militaire marine.

De term Koninklijke Marine werd vervangen door Staatsmarine, wat het einde betekende van de militaire marine in België. Zo verdween de Belgische wimpel van de wereldzeeën en het zou tot de Eerste Wereldoorlog duren eer onze vlag weer op de golven deinde.

Van het Tanganikameer tot Zeebrugge (1914 - 1927)

Hoewel ze sinds 1914 betrokken zijn in de wereldoorlog, willen de Belgen in hun Afrikaanse kolonie een strikte neutraliteit behouden. Maar op 15 augustus 1914 ontschepen de Duitsers, die de oostelijke oever van het Tanganikameer controleren met een stoomboot ten zuiden van de stad Uvira, en vallen ze onze kolonisten aan. De Belgische regering beveelt daarop tot het nemen van maatregelen ter verdediging van het grondgebied. Het Duitse contingent op het meer bestaat uit de Hedwig von Wissman en de stoomboot Graf von Götzen. De Belgen beschikken enkel over een oude stomer Alexandre Delcommune. Dit schip, dat een sterk afgetakelde romp heeft, wordt snel buiten gevecht gesteld door de Hedwig von Wissman. Vermits onze enige stoomboot tot zinken werd gebracht, zijn de Duitsers nu heer en meester over de ganse oppervlakte van het meer.

Een tijdje na zijn aankomst groepeerde Luitenant Goor, tijdens zijn opleiding nog onder bevel van Graaf de Borchgrave d'Altena, zo goed en zo kwaad als het kan de haastig tot kanonneerboten omgevormde stomers. Hij herstelt de Alexandre Delcommune en herdoopt het schip tot de Vengeur. Een hele klus. De Belgische Flottielje wordt ondersteund door de uit de twee kruisers, Mimi en Toutou bestaande Naval African Expedition. Op 26 december 1915 gaat Luitenant Goor de strijd aan met de Duitse vloot. De Belgische eenheden Mosselbak en de Netta en de motortorpedoboten van de Royal Navy dwingen de kanonneerboot Kingani tot overgave. Deze kan weer vlot gemaakt worden en krijgt de mooie naam fifi. Op 9 februari 1916 wordt de beruchte Hedwig von Wissman op zijn beurt tot zinken gebracht. Enkel de zware stoomboot Von Götzen moet nog uitgeschakeld worden om onze controle over het Tanganikameer terug te winnen. Door een bombardement van het watervliegtuig Short op de Duitse stomer wordt dit een feit.

Ondertussen in het verre Europa

In Europa zorgt de in 1917 door de Duitsers ingezette onderzeeoorlog voor een enorme ravage in de rangen van de opgejaagde Geallieerde marine. Deze gaat daarom onmiddellijk over tot een herbewapening van alle beschikbare vaartuigen. Pas op 3 mei verschijnt er een ministerieel aanschrijven dat de oprichting van een depot der bemanningen aankondigt. Het Belgische leger trekt daarop al de soldaten die in het beroepsleven zeelui zijn terug van het front en groepeerd hen in twee matrozencompagnieën en één marineartilleriepeleton. Dit contingent is 400 man sterk. De eerste bevelhebber van het depot van Grand Fort Philippe te Gravelines, is majoor Munaut. Hij neemt het bevel over van de bevelhebber van de Franse Marinebasis Calais. Het aviso Ville d'Anvers, wordt toegewezen aan het depot en krijgt een militaire bemanning. Men begint zo goed en zo kwaad als het gaat met de opleiding van bemanningen voor handelsschepen. De vorming van de artilleristen gebeurt in een recordtijd en zonder schietoefeningen. Later worden ook militaire matrozen tot radiotelegrafist opgeleid. Enkele maanden later, in juli 1917, maken de Belgische zeelui al deel uit van de bemanningen van de Franse mijnenvegers van de 6^e Escadrille in Calais. Zij worden vermeld op de dagorder van de Franse Strijdkrachten voor hun moed en toewijding. Er zijn op dat moment ongeveer 70 Belgische matrozen aan boord van de mijnenvegers van Pas de Calais.

Vanaf 1918 vormt het depot der bemanningen een ware kweekschool van zeelieden uit alle specialiteiten. Na het einde van de wereldoorlog wordt het depot overgeplaatst naar de Kazerne van het Fort Leopold in Oostende. Ze bezetten daar de kustbatterij van Mariakerke. Men doet tevens beroep op het depot voor de bewaking van de Rijn, van Keulen tot aan de Nederlandse grens. De flottielje wordt onder het bevel van Luitenant Goor geplaatst.

Krachtens de bepalingen van het Verdrag van Versailles komt een gedeelte van de door de Geallieerden op de Duitsers buitengemaakte schepen toe aan België. Het depot verandert van naam. In november 1919 richt men het detachement der torpedoboten en matrozen op. Het detachement verkrijgt aldus 11 torpedoboten en 26 mijnenvegers. Deze worden verspreid over de basis van Antwerpen, Oostende en Zeebrugge. Nog nooit was onze vloot zo rijkelijk bewapend.

Het detachement blijft zich uitbreiden. Maar tijdens de kamerzitting van 5 juli 1921 wordt zware kritiek geuit op de marine en meer bepaald op haar budget. Nochtans krijgen precies op dat moment de onderhandelingen met Frankrijk over het leengebruik van de kruiser d'Entrecasteaux vaste vorm. Dit schip moet dienen als varende kazerne en scholingsschip in Brugge-Zeebrugge. Het vaartuig wordt op sleeptouw genomen van Brest tot Zeebrugge en arriveert op 28 mei 1923 ter plaatse, recht tegenover de enorme U-bootschuilplaats van de vroegere bezetter. Eindelijk kan men overgaan tot de organisatie van de nog in zijn kinderschoenen staande marine met name het overbrengen van al de flottielje elementen naar Zeebrugge en het invoeren van een hechtere discipline binnen het corps. Op 19 oktober 1923 krijgt het detachement de naam Corps des Torpilleurs et Marins.

Onze matrozen blijven in het ongewisse over hun toekomst. In Brussel breken de debatten los. De interpellaties over het budget worden steeds heftiger. En zoals een eeuw ervoor worden de argumenten van de technici van de tafel geveegd en beslist men tot het eenvoudigweg opgeven van het versterkingsproject aan de kust en het Corps des Torpilleurs et Marins.

Op 9 juli 1926 verschijnt er een korte en commentaarloos Koninklijk Besluit dat deze beslissing op 31 maart 1927 moet tot uitvoering brengen. Deze nieuwe afwezigheid van enige oorlogsmarine zou vanaf september 1939 voor heel wat moeilijkheden zorgen.

Het Marinekorps 1939

Bij aanvang van de Tweede Wereldoorlog is België opnieuw marinelos. Binnen de kortste keren moeten personeel en middelen gevonden worden. Het opgerichte Marinekorps neemt onder meer de speurtocht naar en de vernietiging van vlottende mijnen in onze kustwateren voor zijn rekening. Ondanks de beperkte middelen slaagt dit pas ontluikende korps er toch in om meer dan 250 mijnen te vernietigen van vlottende mijnen in onze kustwateren voor zijn rekening. In mei 1940 neemt het Marinekorps deel aan de evacuatie van België en vooral aan die van Duinkerke in Frankrijk. Daar trokken de Britten zich inderhaast terug in de hoop over zee te kunnen ontkomen. De Britse Admiraliteit startte de operatie Dynamo. Ongeveer 850 schepen waaronder pleziervaartuigen, vissersschepen (nu beter gekend als little Dunkirk ships) werden ingezet om 45000 soldaten van het Britse Expeditionaire korps te ontzetten van de Duitse troepen geleid door Generaal Von Rundstedt en Von Guderian. In werkelijkheid werden in 7 dagen 340000 Franse en Britse troepen gered met o.a. de hulp van Belgische vissers. Aansluitend verleent het Marinekorps zijn medewerking aan de operaties van de Franse Marine tot 25 juni 1940, datum waarop onze schepen in Spanje aan de ketting worden gelegd. Enkel de P16 slaagt erin aan dit lot te ontkomen en Groot-Brittannië te bereiken, waar het schip onder de naam HMS Kernot als patrouillevaartuig dienst doet.

Inderhaast opgericht bij middel van notedopjes, koopvaarders en enkele vastberaden doch onervaren officieren alsook totaal onvoorbereid op hun taak, had het Marinekorps, ondanks zijn kort bestaan, zich behoorlijk gekweten van zijn taak ondanks de povere middelen waarover het beschikte. In dit conflict dat de wereld in vuur en vlam zette, hadden de Belgen aangetoond dat ze ook hun mannetje konden staan op zee. Tevens was het een signaal voor die landgenoten die nog niet begrepen hadden dat een land dat aan de zee grenst, een handelsmarine en kolonies bezit, noodgedwongen over zeestrijdkrachten moet kunnen beschikken. De les zou deze keer eindelijk haar vruchten afwerpen.

On His Majesty Service

De Belgische sectie van de Royal Navy

Vreemd genoeg waren de eerste Belgen die tot de Royal Navy toetraden, geen zeelui. Het oprichten van een Belgische flottielje was trouwens het minst van hun zorgen. We moeten wachten tot Victor Billiet en een handvol onverzettelijken Groot-Brittannië kan bereiken om verder aan de zijde van de geallieerden de strijd verder aan te gaan met de Nazi's. Victor Billet was 37 jaar oud en Luitenant op de staatspakketboot Prince Philippe. Met zijn 20 jaar zeedienst, stoutmoedig, zeer creatief, vol verbeelding en vooral ongeduldig, weigerde hij de nederlaag te aanvaarden. Daar hij niets zag gebeuren, ging hij tegen het advies van zijn oversten die de bemanningen van de mailboten intact wilde houden met het oog op een latere inzet, van deur tot deur zijn goede diensten aanbieden. Hij werd uiteindelijk gebrandmerkt als een belachelijke aanstellende lastpost. Ten einde raad liet hij zich uiteindelijk met verlof sturen door het zeewezen. Voortaan had hij de handen vrij, want hij was geen ambtenaar meer in dienst. Het lukte hem ontvangen te worden door Admiraal Dickens, verantwoordelijk op de Admiraliteit voor de vreemde marines. Uiteindelijk dank zij zijn overtuigingskracht en na goedkeuring van de Kabinetchef van Minister Gutt, die nog steeds in Frankrijk vertoefde met de tijdelijke regering werd hij belast met de oprichting van de Belgische Koninklijke Marine. Hij moest binnen de 15 dagen dertig man vinden. Op 10 oktober 1940 werd hij aangesteld als Luitenant-ter-zee in de reserve van de Britse marine. Twaalf dagen later won hij zijn weddenschap. Een lichte van 30 vissers aangeworven in Fleetwood, kwam toe in HMS Royal Arthur te Skegness. De Belgische Marine was herboren in dit oude vakantieoord dat 5 jaar dienst zou doen als eerste opleidingskamp. Op 3 april 1941 werd er een Admiralty

Fleet order besteed aan de officiële oprichting van de Belgische sectie Royal Navy. Toen er echter een Senior Officer moest aangesteld worden als bevelhebber van de nieuwe eenheid, trok Billiet aan het kortste eind. Hij was wellicht te dynamisch, zeker een grote non-conformist en in elk geval moeilijk handelbaar. Daardoor werd hij door de Belgische administratie en de Britse autoriteiten opzij gezet ten bate van een andere Belgische zeeofficier, die voordien ook in dienst van de staatspakketboten was. Het betrof Georges Timmermans, oud-gezagvoerder van de Prinses Marie José.

Op 16 april 1941, minder dan vijftien dagen na de oprichting van de Belgian section, werd Victor Billet overgeplaatst naar een torpedojager o.a betrokken bij de jacht op de kruiser Bismarck. Uiteindelijk vroeg hij een overplaatsing naar de nieuwe Combined Forces, aanvalsstrijdkrachten gecreëerd door Lord Mountbatten. Bij de operatie Jubilee, in 1942 of de raid op Dieppe voerde Viktor Billiet het bevel over het landingsvaartuig LCTI 59. De operatie werd een catastrofe en Viktor Billiet werd vermist. Op het Canadees Kerkhof van Dieppe draagt één graf, met de vermelding van officier van de Royal Navy, zonder naam en zonder nationaliteit. Zou het kunnen zijn dat dit zijn graf is? Niemand zal het weten, maar de marine verloor de man die aan de basis lag van de hergeboorte van de Belgische Marine.

Op 12 februari 1942 werd het eerste Britse oorlogsschip overgedragen aan een volledige Belgische bemanning. HMS Godetia, een flower klasse korvet, had de eer om als eerste schip de Belgische en Britse vlag te voeren. Om 23 april 1942 was de eer voor HMS Buttercup. Beide schepen werden hoofdzakelijk ingezet als escortschip.

Op 6 juni 1944 werd de grootste amfibieoperatie aller tijden uitgevoerd. De Operatie Overlord ging van start. Oorspronkelijk voorzien op 5 juni bij dageraad, werd zij voor vierentwintig uren uitgesteld door de slechte weersomstandigheden en de zeegang. Ongeveer vijf duizend schepen staken het Kanaal over op een front van dertig kilometer. Onder hen 722 oorlogsschepen van allerlei slag. Zij zorgden voor de bescherming van de konvoien die de te ontschepen troepen vervoerden en voor het beschieten van de stellingen in de kustverdediging. Maar ook de Belgian section Royal Navy met de Godetia en de Buttercup waren aanwezig, maar ook andere Belgische zeelui ingescheept op andere eenheden van deze gigantische armada waren van de partij. Op 8 september 1944 werd Oostende door het Canadese leger bevrijd. Onmiddellijk kwam een Britse port party de wrakken die de haven blokkeerden opruimen. Duitse en geallieerde bombardementen hadden lelijk huisgehouden in de stad. Zoals overal langsheen de Atlantikwall, was ook hier het strand bezaaid met allerlei kunstmatige hindernissen waaronder de beruchte Rommel-staken. De 118de flottielje mijnenvegers keert terug naar Oostende in oktober 1944. Ze begint met het schoonvegen van onze vaarroutes voor onze kusten om de landing op het eiland Walcheren voor te bereiden. Nadien nemen onze mijnenvegers deel aan het vrijmaken van de Schelde, vooraleer aan het hoofd van het eerste bevoorradingskonvooi op 28 november 1944 Antwerpen binnen te varen. Op 20 mei 1945 hield de Britse Admiraliteit haar afscheidsrede. De Belgian Section Royal Navy hield op te bestaan. Tot op het ogenblik van het stopzetten van Belgian section behoorde die tot de Britse Admiraliteit en hing ze volledig van haar af voor onderhoud, administratie, bezoldiging van personeel etc. Vanaf 9 november moest de Belgische regering in haar onderhoud voorzien. Ten minste indien deze zinnens was deze kern van militaire marine te behouden. Haar hoofdopdracht was verre van beëindigd en bestond uit het ontminnen van de territoriale wateren en de vaargeulen van de Vlaamse banken.

In de periode van 9 november 1945 tot 1 februari 1946, datum waarop de Belgische Zeemacht werd opgericht, werd de ex-Belgische sectie omgedoopt tot Naval sectie. Het werd een moeilijk begin, want alles moest nog gedaan worden. Het vergde veel improvisatie en toewijding. Na de terugkeer uit de oorlog vond de Landmacht hier zijn kazernes en opslagplaatsen terug, alsook een beproefde organisatie; De marine echter moest alles uitvinden.

De Zeemacht is geboren

Uiteindelijk viel de beslissing. Prins Karel, Regent van België en oudgediende van de Britse Marine, tekende een besluit op 30 maart 1946 waarin te lezen stond: Vanaf de 1 februari 1946, al de Belgische afdeling van de Royal Navy, met de vrijwilligers en de miliciens die wensen bij deze ingelijfd te worden, de Zeemacht uitmaken: De droom van Victor Billet werd een werkelijkheid. Alleen de toenmalige samenloop van politieke omstandigheden (Koning Leopold III in ballingschap en de Koningskwestie) heeft belet dat de Zeemacht genoemd werd naar haar voorganger in 1830: de Koninklijke Marine.

Ofschoon de Zeemacht tot het leger zou behoren, zou zij in vreedetijd afhangen van de minister van Verkeerswezen, die het bestuur van het Zeewezen onder zijn bevoegdheid had; slechts in oorlogstijd werd de minister van Landsverdediging als haar overste gezien. Bij het Bestuur van het Zeewezen werd Directeur Poncelet belast met het beheer van de Zeemacht. Als stafchef nam hij Korvetkapitein Robins. Commodore Timmermans werd aangeduid als gezagvoerder van het Marinekorps te Oostende. De opdracht van deze jonge Marine zal tot op de dag van vandaag onveranderd blijven: De nodige marinemiddelen ter beschikking van de Natie stellen om te allen tijde bij te dragen tot het behoud van onze essentiële waarden en tot de verdediging van de vitale belangen van ons land en de geallieerden.

Bij aanvang bemant de Zeemacht van de geallieerden gekregen en van de Duitsers gerecupereerde schepen. Dit geldt onder meer voor de TNA Kamina, die onder meer zal ingezet worden voor het transport van het Vrijwilligersbataljon naar Korea en de verscheping van Belgische troepen naar het toenmalige Kongo. Later wordt de Kamina omgebouwd tot opleidings- en logistiek steunschip. In de loop der jaren groeit de jonge Zeemacht verder uit. De nieuwe aankopen zijn gericht op twee pijlers : de escorte, met aanschaf van zes Algerines en de mijnenbestrijding, met de aankoop van vijf oceaanmijnenvegers MSO (mine sweeper ocean) en 26 kustmijnenvegers MSC (mine sweeper coast). Bovendien laat ze 16 ondiepwatermijnenvegers MSI in België bouwen.

In de haven van Oostende komen twee belangrijke centra: de Logistieke Groepering op de Oostelijke oever en het Mijnenveegcentrum op de westelijke oever. De keuze valt eveneens op de Koningin der badsteden voor de oprichting van de Mijnenbestrijdingsschool. In 1956 legt Prins Albert er de eerste steen. De Groepering Instructie tenslotte neemt zijn intrek in Sint-Kruis (Brugge).

De Zeemacht van 1946 tot 1996 - de juiste keuzes

Om haar doeltreffendheid te verzekeren, moet de Marine echter haar materieel vernieuwen. Het buiten gebruik stellen van de Kamina onttrekt de Marine haar commando-en logistiek steunschip. De constructie van de Godetia in 1965 en van de Zinnia in 1966 lossen dit probleem echter op.

Wat de modernisering van de konvooibegeleiding betreft, stemt de regering in 1970 in met de bouw van vier fregatten. De Wielingen, Westdiep, Wandelaar en Westhinder zijn operationeel vanaf 1979.

Op het vlak van de mijnenbestrijding evolueren de technieken en het materieel razend snel. Het mijnenjagen, een techniek die beroep doet op een sonar om mijnen te lokaliseren en te identificeren, opent nieuwe perspectieven. Twee MSC's en vijf MSO's worden omgebouwd tot MHSC (Mine Hunter/Sweeper Ocean) om dit procedé verder te ontwikkelen. De mijnenbestrijding krijgt nog een nieuwe dimensie met de aankoop van de P.A.P (Poisson Auto Propulsé), een onbemand duikbootje ingezet voor het mijnenjagen. De constructie en de

ingebruikname van 10 nagelnieuwe tripartite mijnenjagers (CMT) vanaf 1985 vormt het orgelpunt in deze branche waarin België gespecialiseerd is.

Ondertussen verhuist de Zeemacht grotendeels naar de nieuwe marinebasis van Zeebrugge. Ze behoudt echter de Mijnenbestrijdingsschool in Oostende en de Groepering Instructie in Sint-Kruis.

Ondanks de indrukwekkende vooruitgang van het mijnenjagen blijft ook het mijnenvegen onontbeerlijk. De huidige mijnenvegers met bijbehorend materieel tellen ondertussen 40 lenten en zijn dus aan vervanging toe. In 1995 geeft de regering toestemming om een nieuw mijnenveegsysteem te ontwikkelen STERNE en om vier moderne mijnenvegers te bouwen. Met deze schepen kan de Marine de toekomst met vertrouwen tegemoet zien en de eenentwintigste eeuw met buitengewoon efficiënte en operationele middelen binnenvaren.

1996 De Marine is geboren

en verwacht ingrijpende veranderingen

De 50ste verjaardag van de Marine werd gevierd met een grootse Vlootparade en in aanwezigheid van Z.M Koning Albert II. Zowel Belgische als Buitenlandse schepen waren aanwezig op de kleine rede voor Oostende om de Koning te begroeten. Maar na het feestgedruis in 1996 moeten er keuzes gebeuren. Na de zoveelste herstructurering werd beslist om Oostende volledig af te stoten en enkel de Mijnenbestrijdingsschool te behouden met zijn administratieve faciliteiten. Het einde van een tijdperk in Oostende was aangebroken. Ook de bunker van Vlissegem zou verdwijnen en vervangen worden door een nieuw Communicatiecentrum in Zeebrugge. De bouw van nieuwe kustmijnenveger KMV werd geschrapt van de planning en uiteindelijk werd uitgekeken naar nieuwe opportuniteiten en samenwerkingsakkoorden met Nederland, door de creatie van ABNL - Admiraal Benelux, een unieke samenwerking tussen de Belgische-en Nederlandse marine zowel op operationeel, logistiek als personeelsbeleid. Niettemin bleef onze core business het mijnenvegen. Daarvoor en sinds 1998 nemen mijnenjagers van onze marinecomponent regelmatig deel aan ontminningsoperaties in Estland, Letland en Litouwen. België draagt daarmee bij tot de ontminning van de kustwateren van de Baltische staten. Zo kunnen onze bemanningen hun kennis ter plekke in de praktijk toepassen. Een dergelijk initiatief ondersteunt bovendien de opleiding van en de samenwerking met de nieuw NAVO-vloten.

In 2004 werden grote investeringen voorzien voor de Marinecomponent. De beslissing werd genomen om onze oude fregatten van het type Wandelaar niet te vernieuwen en te vervangen door twee recente M-fregatten die ons toelaat om de samenwerking met de Koninklijke Marine verder te verdiepen. Door te kiezen voor het Nederlandse M-fregat gebouwd in de jaren 90, sluiten België en Nederland zich aan bij hetzelfde concept. De twee Belgische fregatten en twee Nederlandse schepen hebben dezelfde inrichting, bewapening, uitrusting en samenstelling van bemanning. Enkel de kentekens op de uniformen en de vlag verschillen... en het eten volgens een Belgische zeeman! Door die twee polyvalente schepen, gedoopt Leopold I door Z.M Koningin Fabiola en Louise Marie gedoopt door Z.M Koningin Paola, aan te kopen, kan Defensie tot minstens 2025 een brede gamma aan maritieme missies aan. De schepen kunnen immers aangepast worden aan de veranderde opdrachten en technologische vernieuwingen. Bovendien zullen België en Nederland gezamenlijk instaan voor het onderhoud en de modernisering. Een concept dat beide landen tijd- en geldwinst zal opleveren. Onze toekomst is verzekerd.

Oostkantons in 1944.

“WREED ALS IJS”. HET LOT VAN DE BURGERS IN DE SLAG OM DE ARDENNEN.

In het jaar 2020 werd de 75ste verjaardag van de Slag om de Ardennen herdacht. Waarbij het overgrote merendeel van de aandacht naar Bastogne ging en de zich daar afgespeelde strijd in de uiterst barre winter van 1944. Helaas is er veel minder te doen rond de vele andere drama's die zich tijdens dat offensief afspeelden in de Oostkantons. Laten we in dit artikel toch eens stilstaan bij wat de burgerbevolking moest ondergaan tijdens deze woelige dagen.

75 jaar geleden...

De Duitse generaal Von Rundstedt lanceerde op 16 december 1944 het Ardennenoffensief, in een ultieme poging de geallieerde opmars te stuiten. Zestig jaar later zijn de wonden nog altijd niet geheeld. Niet in het landschap, dat her en der bezaaid is met bomkraters en schuttersputten, en al evenmin in de harten van de mensen. Wanneer een Duits toerist de weg vroeg aan een Ardense boer, is er een grote kans dat hij als antwoord krijgt: 'Toen jullie de vorige keer hier waren, kenden jullie die anders goed genoeg!'.

Er bestaat erg weinig wetenschappelijk onderbouwde literatuur die de oorlog vanuit het perspectief van de burgerbevolking benadert. In vrijwel alle boeken en films staan de soldaten centraal en spelen de burgers maar een bijrolletje.

Sinds de eerste Golfoorlog is het 'collateral damage' een begrip geworden, maar door de aandacht die het krijgt, lijkt het wel alsof burgerslachtoffers een nieuw fenomeen zijn. Niets is minder waar. Van de 50 miljoen slachtoffers die in de Tweede Wereldoorlog vielen, waren meer dan de helft geen soldaten. In België en Luxemburg stierven enkel tijdens het Ardennenoffensief meer dan 3.000 burgers. Toegegeven, in verhouding is dat geen groot aantal, maar elke dood is wel een familietragedie. Bovendien zijn de verhalen van toepassing op elk strijdtoneel.

Het is vooral door de streek te bezoeken, op zoek te gaan naar kleine monumentjes en gedenkplaten op vergeten en afgelegen plekken en vooral te praten met de inwoners dat je een beeld krijgt van wat er allemaal gebeurde. Al bij de eerste verhalen over de oorlog zal je je realiseren dat de Slag om de Ardennen zich niet alleen in Bastogne heeft afgespeeld.

Niet zwart-wit

In tegenstelling tot wat boeken en de media ons vaak willen doen geloven, bekeken de burgers in de Ardennen de strijd tussen de Amerikanen en de Duitsers niet in simpele termen van 'goed' versus 'kwaad'. In het Duitse leger waren er bijvoorbeeld heel wat verschillen. Terwijl de soldaten van de Wehrmacht de mensen relatief goed behandelden, hadden die veel te lijden onder het schrikbewind van de naziveiligheidstroepen en de Waffen

SS'ers. Die eisten onderdak en voedsel in de dorpen waar zij doorheen trokken. Niet zelden gebruikten ze daarbij geweld. Net zoals alle Duitsers niet even slecht waren, waren niet alle Amerikanen even populair. Toen die in september 1944 de Ardense steden en dorpen voor het eerst bevrijdden,

leerden de burgers hen kennen als zorgeloze kerels. Maar toen diezelfde mannen in januari 1945 opnieuw passeerden om de Duitsers voor een tweede keer te verjagen, waren zij door de strijd geharde vechters geworden. Ook zij hadden honger en waren gefrustreerd, en sloegen meubilair stuk om het als

brandhout te gebruiken. Burgers werden regelmatig hardhandig aangepakt omdat de Amerikanen ze voor vijandelijke spionnen hielden. De mensen in de Oostkantons spraken Duits. Precies daardoor verkeerden ook veel soldaten in de waan dat ze zich al in Duitsland bevonden, met alle gevolgen van dien.

De grens tussen goed en kwaad was erg grillig. Naast verhalen over geweld tegen de burgers krijg je evenzeer anekdotes te horen over geallieerde en Duitse soldaten die mensen te hulp schieten door hen voedsel en verzorging te bieden, en die zelfs hun leven voor hen riskeerden. Met andere woorden: vanuit het oogpunt van de burgerbevolking was de strijd in de Ardennen niet zwart-wit, maar grijs.

Het feit dat het hier om een wanhoopsoffensief ging, maakte de beproeving voor de burgers extra zwaar. Vooral omdat Hitler bij de samenstelling van zijn troepen voor het Ardennenoffensief geharde eenheden weghaalde van het oostfront. Die brachten de barbaarsheid mee in de strijd. Een berucht voorbeeld is de Kampfgruppe Peiper die in Stavelot 130 burgers, vooral vrouwen en kinderen, in koelen bloede ombracht. Dezelfde Kampfgruppe was verantwoordelijk voor het afslachten van tachtig ongewapende Amerikaanse soldaten, bekend als het Bloedbad van Baugnez.

Het is opvallend dat het Duitse opperbevel, ondanks het feit dat het offensief een wanhoopsdaad was, nog systematisch veiligheidstroepen in het zog van de gevechtsgroepen meestuurde. De Gestapo, de zogenaamde Einsatzgruppe L en de Sicherheitsdienst van de SS werkten weliswaar los van elkaar, maar ze hadden alle hetzelfde doel: de dorpen klinisch uitzuiveren van verzetsstrijders en van iedereen die de Amerikanen geholpen had. De ironie wil dat het hen daarbij gemakkelijk gemaakt werd. Na de eerste bevrijding in september waren immers heel wat verzetslui aan de oppervlakte gekomen en als helden gevierd. In de gemeentehuizen en in allerlei publicaties vonden de Duitsers een schat aan informatie. Even opvallend is de 'rancune' waarmee men vanuit Berlijn de operaties van deze veiligheidstroepen stuurde. Neem bijvoorbeeld de executie van meer dan dertig verzetsstrijders in Bande, een dorpje van maar een paar honderd inwoners in de provincie Luxemburg. De kelder waarin dat gebeurde, is vandaag trouwens een monument. Dat was een vergeldingsactie omdat precies daar erg veel verzet geweest was in september 1944. Is het niet verbazingwekkend dat men zich in Duitsland, te midden van het wanhoopsoffensief, nog met dergelijke dingen kon bezig houden?

Lang na de feiten is de houding in de Ardennen voornamelijk pro-Amerikaans. Regelmatig komen er nog groepen Amerikaanse veteranen op bezoek. Ook Duitse oud-strijders keren terug, maar dan incognito. Opvallend afwezig is de Amerikaanse luchtmacht. Behalve hier en daar een herinnering aan een omgekomen bemanning, zijn er weinig of geen monumenten ter ere van de Amerikaanse bommenwerpers. De reden ligt voor de hand.

Een derde van de 3.000 burgerslachtoffers viel als gevolg van geallieerde bombardementen. De luchtmacht had als opdracht knelpunten op te werpen op strategische plaatsen, door alles tot puin te bombarderen. De burgers werden niet op voorhand gewaarschuwd. Vooral Sankt-Vith en Houffalize kregen de volle lading. Zodanig zelfs, dat men in Sankt-Vith na de oorlog even overwogen heeft van de stad enkele kilometers verder opnieuw op te bouwen, en de ruïnes te laten liggen als monument. De meeste overlevenden staan nog altijd voor een moreel dilemma. Ze beseffen wel dat de bombardementen nodig waren om de Duitse opmars te stoppen, maar het blijft een traumatische ervaring om familieleden te zien sterven onder zogenaamd vriendelijk vuur.

Het Amerikaanse leger zat daar ook mee in de maag, tot en met generaal Omar Bradley, de opperbevelhebber van de 12th Army Group. Toen hij in Normandië was ter gelegenheid van de 25ste verjaardag van D-Day, glipte hij er even tussenuit om, bijna stiekem, Houffalize te bezoeken. Pas toen hij opgelucht geconstateerd had dat hij er goed ontvangen werd en dat men hem de vernielingen niet meer kwalijk nam, riep hij een persconferentie samen. Tot op heden is in Sankt-Vith en Houffalize de verzuchting te horen dat Bastogne met alle 'eer' van het Ardennenoffensief gaat lopen. Dat was in het verleden al zo in diverse boeken en films, en de volgende dagen zal de stad wereldwijd opnieuw in het centrum van de belangstelling staan. De acteur Tom Hanks komt niet naar België of naar de Ardennen, maar naar Bastogne.

Uiteraard is dat enigszins logisch: De Slag om Bastogne is maar een onderdeel van het Ardennenoffensief, maar het is nu eenmaal een westernverhaal, met troepen die omsingeld zijn door de vijand en op de valreep gered worden door de aanstormende cavalerie. Logisch toch dat zo iets het meest tot de verbeelding spreekt.

En net als dat bij militaire verjaardagen meestal het geval is, zullen vooral de soldaten en hun wapenfeiten herdacht worden. De burgers zullen, net als in 1944, bij temperaturen tot -20° , in de kou blijven staan.

Gelukkig is er ondertussen een boek uitgebracht dat wel aandacht schenkt aan deze feiten: "Wreed als ijs" van Peter Schrijvers. Op deze manier krijgen ze toch nog in zekere zin hun "monument". Want wie beschreven wordt, die blijft...

HET BESTUUR VAN DE
KONINKLIJKE MAATSCHAPPIJ DER EX-ONDEROFFICIEREN
 VAN OOSTENDE

BAROEN André Huize Westerhauwe flat901 Klemskerkestraat 19	059/70.89.22 8450 Bredene	Voorzitter ter Ere
COENYE Eddy Nieuwlandstraat 27	059/51.30.41 8400 Oostende	Voorzitter eddy.coenye@skynet.be
PAUWELS Pierre J. Peurquaetstraat.18 bus 1	059/50.24.74 8400 Oostende	Secretaris / Materiaalmeester Penningmeester pierrepauwels@telenet.be
POSSENIER Gilbert Paul Orbanpromenade 4 /3	058/23.27.44 8620 Nieuwpoort	Bestuurslid / webmaster g.possenier@telenet.be
LASON Maurice Berkenlaan 12	059/80.90.38 8400 Oostende	Bestuurslid Lason_maurice@hotmail.com
SOMERS Jacques Zeedijk 170 bus 0302	059/50.20.87 8400 Oostende	Bestuurslid

AEDIS
 Ontbijt - Lunch - Tearoom

Koningin Astridlaan 13
0478 44 28 00

Garnaalkroketten met leffe blond van 't vat(25 cl) of witte wijn
 2 stuk > € 13.50
 3 stuk > € 16.50

Openingsuren

Maandag:	09u00 - 19u00	Koffie met pannenkoek € 4.50
Dinsdag:	09u00 - 19u00	
Woensdag:	Sluitingsdag ***	VERSE THEE MET PANNENKOEK € 5.50 (niet in de weekends & feestdagen)
Donderdag:	Sluitingsdag	
Vrijdag:	09u00 - 19u00	
Zaterdag:	09u00 - 19u00	
Zondag :	09u00 - 19u00	

*** Woensdag ook geopend in de schoolvakanties en van 16 jun tot 15 sep . Op feestdagen zijn we ook open

Rouwleiding Servaty / Sereni

Begravenisonderneming Crematies

Funerarium met de meest

hygiënische bewerkingszorgen

DAG en NACHT tot uw dienst

Alle formaliteiten en voorafregelingen

Een onderneming die geen deel

uitmaakt van een Amerikaanse groep

LUC SERVATY

Torhoutsesteenweg 212

8400 Oostende

Tel 059 50 25

TOERISTISCH REKREATIECENTRUM

Koninginnehof

MINI-GOLF
ROEIBOTEN, WATERFIETSEN
VERKEERSPARK VOOR GO-CARTS
SPEELPLEIN, BABY-CARTS
VISVIJVERS, WANDELPADEN
TEA-ROOM, BRASSERIE
TWEË ZALEN VOOR FEESTEN EN BANKETTEN
DAGSCHOTELS

Platanendreef 1

8400 OOSTENDE, Tel 059/80.04.54

KANTOOR

UYTTENHOVE bvba

Dorpstraat 77

8432 MIDDELKERKE -
LEFFINGE

Tel 059 30 06 20

Fax 059 31 42 93

info@kantoor-uyttenhove.be

FSMA 45904 A